

Het anti-pestprotocol

Informatie over ons beleid tegen pesten voor
medewerkers, ouders en leerlingen.

oktober 2024

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave	1
1. Voorwoord	2
2. Pesten.....	3
2.1 Wat is pesten?	3
2.2 Hoe wordt er gepest?	3
2.3 De gepeste leerling	4
2.4 De pestende leerling en meelopers	4
2.5 Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders).....	5
3. Het anti-pestprotocol	6
3.1 Uitgangspunten	6
3.2 De vijfsporenaanpak.....	6
4. Het stappenplan na een melding van pesten.....	8
4.1 De mentor.....	8
4.2 De vertrouwenspersoon/leerlingbegeleider/teamleider/schoolleider van dienst (lees school) 8	
4.3 De taak van vakdocenten	9
4.4 De rol van het zorgteam, vertrouwenspersoon	9
5. Digitaal pesten ofwel cyberpesten.....	10
5.1 Wat is cyberpesten	10
5.2 Hoe wordt er gepest?	10
5.3 Maatregelen bij digitaal pesten.....	10
5.4 Het stappenplan na een melding van cyberpesten	10
5.5 Tips voor leerlingen	11
Bijlage	12
a. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten.....	12
b. Stroomdiagram	13

1. Voorwoord

Een van de belangrijkste uitgangspunten van de begeleiding van de leerlingen op Het Willem in Wijk en Aalburg is 'leren en je prettig en veilig voelen op school.'

We spreken hiermee heel duidelijk uit dat we al onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat willen bieden waarin zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen en waarin goede leerprestaties en eigen attitudevorming mogelijk zijn.

Docenten, onderwijsondersteunend personeel en schoolleiding bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een open en prettige werksfeer in de klas en daarbuiten. Het moet zo voor iedere leerling mogelijk worden om te ervaren dat zijn/haar persoonlijkheid er mag zijn. Er is ruimte voor iedereen om zichzelf te zijn zolang dat niet in strijd is met de afgesproken regels of dat iemands persoonlijke grenzen overschreden worden.

"Pesten" is in strijd met onze uitgangspunten en past daarom niet op onze school

Het anti-pestprotocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van de school. Het geeft het beleid van de school weer t.a.v. pesten. Het is onderdeel van het Schoolveiligheidsbeleid en als zodanig verbonden met andere onderdelen zoals het beleid t.a.v. schorsing en verwijdering van leerlingen en het beleid t.a.v. ongewenst gedrag (agressie, seksuele intimidatie en geweld). Het beschrijft wat we onder pesten verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is als er gepest wordt.

Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie.

2. Pesten

2.1 Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd. Volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, waardoor het moeilijk is om er grip op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

2.2 Hoe wordt er gepest?

Pesten kan dezelfde vormen als plagen aannemen. Plagen is het op speelse wijze prikkelen van een ander door middel van verbale en fysieke grapjes. Het fundamentele verschil tussen plagen en pesten is dat er bij plagen gelijkwaardigheid bestaat en bij pesten niet. Waar plagen ophoudt, gaat pesten (vaak eindeloos) door. Hieronder volgen 5 categorieën met voorbeelden van de genoemde vorm.

- **Verbaal en digitaal**

Dit is het door middel van woorden, foto's onrecht aandoen aan de ander bijvoorbeeld: schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas, ongewenste sms'jes sturen, via mail of chatprogramma's opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en/of foto's of filmpjes.

- **Fysiek**

Hiermee wordt bedoeld het lichamelijk onrecht aandoen aan de ander, bijvoorbeeld: trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken

- **Intimidatie**

Bijvoorbeeld: een leerling achterna blijven lopen of ergens opwachten, iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klemzetten tussen de fietsen, dwingen om bezit af te geven of geld of andere zaken mee naar school te nemen; seksuele intimidatie.

- **Isolatie**

Bijvoorbeeld: uitsluiten door een klasgenoot voortdurend duidelijk maken dat hij / zij niet gewenst is, doodzwijgen

- **Stelen of vernielen van bezittingen**

Bijvoorbeeld. afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen

2.3 De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden leerlingen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet. Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte;
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt;
- Het voelt als een probleem, dat onoplosbaar lijkt;
- De opvatting dat praten over pesten hetzelfde is als klikken en dat is uiteraard niet waar

2.4 De pestende leerling en meelopers

Pesters lijken of zijn de 'populaire' kinderen in de klas en stellen zich stoer en onkwetsbaar op. De pester kan verschillende motieven hebben voor zijn gedrag. Uiteraard is het lastig te voorspellen wat het precieze motief van de pester is. Een aantal mogelijke motieven zijn;

- Denken dat pesten hem populair maakt;
- Eigen onzekerheid probeert te maskeren;
- Vroeger zelf gepest en hierdoor uit angst zelf gaat pesten;
- Niet reflectief genoeg waardoor grenzen moeilijk te herkennen zijn;
- Problematische thuissituatie;
- Strijd om in macht in de klas;
- Een gevoel van incompetentie op school, bijvoorbeeld door slechte cijfers;
- Jaloezie

Wat voor een pester belangrijk is, is aandacht en bevestiging vanuit de groep. Wanneer niemand met hem mee lacht of mee pest, is er voor de pester weinig interessants aan. Hij krijgt dan als het ware geen beloning voor zijn gedrag. Meelopers zijn dus een belangrijke bron voor het pestgedrag. Je bent een meeloper wanneer je incidenteel actief of passief mee lacht of mee pest. Vaak doen kinderen dit uit angst om zelf gepest te worden. Je bent ook een meeloper als je er bewust voor kiest om niet in te grijpen wanneer je ziet dat er iemand gepest wordt.

2.5 Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen;
- Niet meer over school vertellen thuis;
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- Resultaten verslechteren;
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen;
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben;
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen;
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben;
- De verjaardag niet willen vieren;
- Niet buiten willen spelen;
- Niet alleen een boodschap durven doen;
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan;
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Zelf blessures verzinnen om niet naar school te hoeven.

3. Het anti-pestprotocol

Het anti-pestprotocol maakt duidelijk dat pesten op onze school niet acceptabel is en dat er een bepaalde aanpak is om pesten tegen te gaan of aan te pakken.

3.1 Uitgangspunten

Dit protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Alle betrokken partijen zien pesten als een probleem. De betrokken partijen zijn: docenten en onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief betrokken in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel signaleren pestgedrag en nemen duidelijk stelling tegen het pesten.
4. De school beschikt over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

3.2 De vijfsporenaanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school houdt in dat:

- De school zorgt dat alle betrokken personeelsleden voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten.
- De school werkt aan een goed beleid rondom pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.
- De school voortdurend controle uitoefent op de veiligheid van leerlingen.

De school laat zich hierbij leiden door de vijfsporenaanpak:

1. Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- De mentor/ vertrouwenspersoon /schoolleider van dienst/ leerlingbegeleider/teamleider/ anti-pest coördinator bieden hulp aan

2. Het bieden van steun aan de pester

- We confronteren de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester en de gepeste.
- We zoeken uit wat de achterliggende oorzaken/motieven zijn

3. Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug. Als dat nodig is, vraagt hij de vertrouwenspersoon/schoolleider van dienst/ zorgcoördinator/teamleider/leerlingbegeleider hierbij om hulp.

4. Het bieden van steun aan de ouders

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind

5. Het nemen van preventieve maatregelen

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het verschil tussen plagen en pesten wordt genoemd. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken wordt beschouwd maar juist als het bieden van hulp.

In de leerjaren 1 t/m 4 wordt aandacht besteed aan pesten in één of meerdere mentorlessen. Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.

4. Het stappenplan na een melding van pesten

Wanneer er sprake is van pestgedrag, wordt onderstaand stappenplan gevolgd.

4.1 De mentor

1. Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groeps sfeer en het benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
3. Als het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag bij de vertrouwenspersoon of de leerlingbegeleider. Hij, zij deelt de informatie met de gebeurtenissen die plaats gevonden hebben en de afspraken die zijn gemaakt.

4.2 De vertrouwenspersoon/leerlingbegeleider/teamleider/schoolleider van dienst (lees school)

1. De *school* neemt de rol van de mentor over bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten plaats vindt tussen leerlingen van verschillende klassen.
2. De *school* heeft zo nodig een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester is het doel drieledig, namelijk:
 - Confronteren;
 - Mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen;
 - Helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij bepaald gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. De *school* adviseert zo nodig, zowel aan de pester als de gepeste, om in overleg te gaan met de leerlingbegeleider, vertrouwenspersoon voor hulp.
6. De *school* stelt, als dat nog niet gebeurd is, alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject. Eventueel schorst hij de pester.
7. De *school* bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
8. De *school* koppelt informatie terug naar de mentor.
9. De *school* is verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen bij recidief gedrag.
10. Wanneer de leerling ondanks alle inspanning blijft volharden in het ongewenste pestgedrag en er geen perspectieven lijken tot verandering, kan de school geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de andere leerlingen. De teamleider kan de schorsing verlengen of andere maatregelen nemen.
11. In Som wordt vermeld als er contact geweest is met de vertrouwenspersoon.

4.3 De taak van vakdocenten

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hier adequaat op reageren en een melding doen bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten.

4.4 De rol van het zorgteam, vertrouwenspersoon

- a) Het ondersteunt waar nodig mentoren en de teamleider tijdens de verschillende fasen in het proces.
- b) Het biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste.
- c) Het biedt een sociaal-emotionele training aan voor het eerste en tweede leerjaar.
- d) Het kan, waar nodig, een inbreng hebben tijdens de mentorlessen.

5. Digitaal pesten ofwel cyberpesten

5.1 Wat is cyberpesten

Maakt je kind regelmatig gebruik van internet en sociale media? Dan kan het te maken krijgen met cyberpesten. Cyberpesten wordt ook wel digitaal pesten of online pesten genoemd. Cyberpesten is net zo erg als gepest worden in het echt, soms zelfs erger. Praat met je kind over omgaan met sociale media en veilig mediagebruik. Soms lijkt het doorsturen van een foto onschuldig, maar dat is het niet altijd. Cyberpesten kan ook anoniem gebeuren, wat het nog ingewikkelder maakt.

5.2 Hoe wordt er gepest?

Cyberpesten gebeurt via internet en sociale media. Bijvoorbeeld:

- Een ander een gemeen/vervelend/ongepast bericht sturen via Whatsapp, Snapchat, Instagram, Facebook, TikTok of andere sociale media.
- Een ander uitschelden of belachelijk maken op sociale media.
- Een ander een dreigbericht of een dreigmailtje sturen.
- Een ander expres een virus sturen.
- De computer van iemand anders hacken.
- Foto's of filmpjes van iemand anders op internet zetten.
- Sexting is het verzenden (en ontvangen) van seksueel getinte beelden of tekstberichten door middel van een mobiele telefoon of internet applicaties zoals WhatsApp, Facebook, YouTube, Instagram en Twitter. De risico's van sexting zijn letterlijk grenzeloos.

5.3 Maatregelen bij digitaal pesten

We proberen te achterhalen wie de afzender is. Als dat duidelijk is, ondernemen we dezelfde procedure als die in het protocol voor andere vormen van pesten beschreven wordt. Uiteraard kan de school de ouders aanraden om aangifte te doen.

5.4 Het stappenplan na een melding van cyberpesten

(aanwijzingen voor leerlingen, ouders en docenten)

1. **De berichten bewaren.** Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren door er bijvoorbeeld een schermafbeelding van te maken.
2. **De afzender blokkeren.** Het is soms mogelijk de pest-mail te blokkeren.
3. **Contact opnemen met de ouders van de gepeste leerling.** De ouders krijgen voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
4. **De dader proberen op te sporen.** Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school er digitaal gepest wordt. De ICT-coördinator en/of de systeembeheerder kan daarbij worden ingeschakeld. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden.
5. De ouders zo nodig doorverwijzen.
6. **Aangifte doen.** In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd, is er sprake van stalking en kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900 - 01 01).

5.5 Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een emailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik nooit je eigen naam in een chatroom.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan contact op met de beheerder van de site.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit een WhatsApp groep als er iets vervelends gebeurt.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijsten.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen ongepaste grappen, dreigmail of haatmail. Doe niet mee aan het verspreiden van ongepaste (massa)berichten.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het internet kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het verspreiden van foto's van jezelf en van anderen via sociale media en op het internet. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt. Wees vooral erg voorzichtig met het versturen van seksueel getinte- of naaktfoto's. Mocht je het toch per se willen versturen, zorg er dan voor dat je hoofd niet zichtbaar is op de foto.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Vat het niet persoonlijk op als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pest-appjes of andere digitale pesterijen. Als je niet reageert, gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om sms'jes of appjes op de mobiele telefoon, dan heb je de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een schermafbeelding of een print. Bij een e-mail kan je uit de zgn. headerinfo van een e-mail bericht kan soms worden afgeleid waar vandaan of door wie de e-mail is verzonden. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail aan kan nemen. Men heeft daar waarschijnlijk ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel deze helpdesk op.
- Ga naar je mentor of teamleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenslaf.nl

Bijlage

a. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten

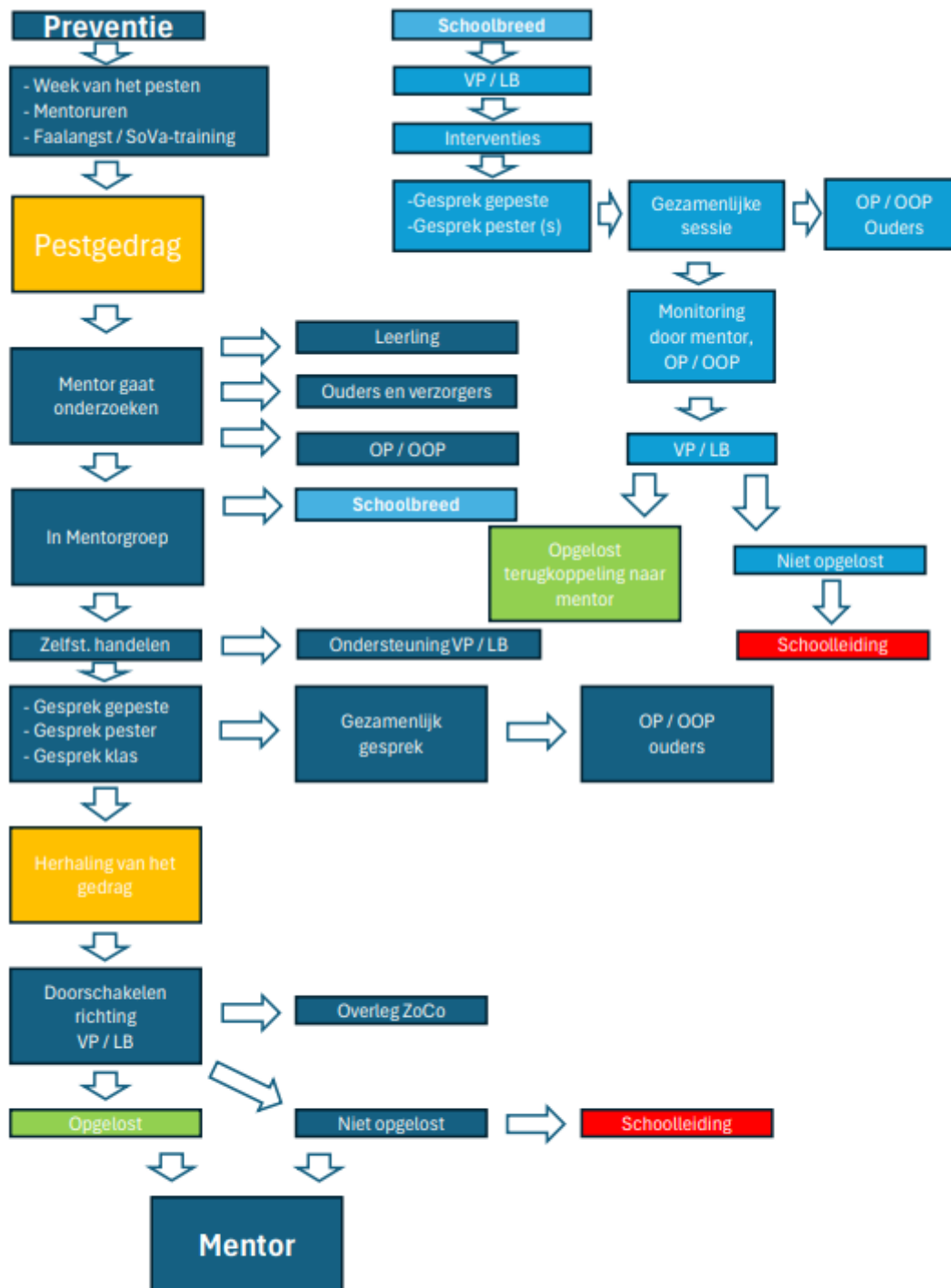
Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl
Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.
<https://www.113.nl/i/pesten-op-school>
- www.pesten.net
Voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.

Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilige school

- www.stopdigitaalpesten.nl
- Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame)
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/vraag-enantwoord/pesten-waar-kan-ik-terecht>
- www.digibewust.nl
Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.
- <https://mijnveilige.school/ppsi/>
PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.
- www.schoolveiligheid.nl
Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.
- www.vraaghetdepolitie.nl
- www.internetsporen.nl
- www.meldknop.nl

b. Stroomdiagram

VP = Vertrouwenspersoon
 LB = Leerlingbegeleider
 ZoCo = Zorg coördinator

OP = Onderwijspersoneel
 OOP = Ondersteunend onderwijspersoneel